

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД

**“Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського”**

кафедра філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності

МАТЕРІАЛИ

**VII Міжнародної наукової конференції студентів, молодих вчених та
науковців
«МЕТОДОЛОГІЯ ТА ТЕХНОЛОГІЯ СУЧАСНОГО ФІЛОСОФСЬКОГО
ПІЗНАННЯ»**

(Одеса, 23-24 травня 2024 року)

Одеса -2024

УДК: 1:403:316.6 (08)

Методологія та технологія сучасного філософського пізнання. Матеріали VII Міжнародної конференції студентів, молодих вчених та науковців (Одеса, 23-24 травня 2024 р.) 181 с.

Рецензенти:

Голубович Інна Володимирівна – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії Одеського національного університету імені І. І. Мечнікова

Орленко Ірина Миколаївна - доктор філософії, завідувачка Одеського обласного ресурсного центру підтримки інклюзивної освіти КЗВО «Одеська академія безперервної освіти» Одеської обласної ради.

Збірник матеріалів VII Міжнародної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Методологія та технологія сучасного філософського пізнання» вміщує матеріали, які досліджують методологію сучасного пізнання; аналізують Голодомор-Геноцид-Холокост: проблема пізнання моральних складових розвитку XXI століття; показують трансформаційні процеси в сучасному суспільстві; розкривають сучасні підходи до вивчення цінностей та ціннісних орієнтацій; розглядають філософсько-освітні парадигми сучасного суспільства та філософію синергетики. Рекомендовано для науковців, педагогів, докторантів, аспірантів, студентів.

Ухвалено до друку та розповсюдження мережею інтернет вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський державний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 17 від 27 червня 2024 р.)

- додасться», — хочу додати такі слова: «Більше розуму! Більше інноваційної роботи! – і буде відбуватися гармонійна, ноосферна економіка та соціальна політика в Україні та інших країнах світу!»

Список використаної літератури:

Samuel P. Huntington. [The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order](https://archive.org/details/clashofciviliza00hunt/page/n3/).1996.372p. URL:<https://archive.org/details/clashofciviliza00hunt/page/n3/>

Світлицька Віолета Романівна - здобувачка третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, ДЗ "Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського", викладачка кафедри романо-германської філології та методики викладання іноземних мов Міжнародного гуманітарного університету, м. Одеса, Україна

Науковий керівник: **Петінова Оксана Борисівна**, доктор філософських наук, професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»

РОЛЬ ЖІНКИ В СУСПІЛЬСТВІ: ФІЛОСОФСЬКО-РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ

Осмислення ролі жінки і ставлення до неї в соціокультурному середовищі формувалося протягом всієї історії людства, займало значне місце у філософських і релігійних дискурсах та було предметом вивчення багатьох наук: історії, філософії, соціології, політології, психології, правознавства.

Проблема жінок та жіночої реалізації вивчалась феміністично орієнтованими вченими, філософами та діячами культури, такими, як С. де Бовуар, Р.Брайдотті, К.Гілліган, С.Ларсен, Е.Фергюсон, Х.Хейн. За останні десятиліття це питання розглядається в роботах таких вчених, як К. Карпенко, І. Андрусяк, М. Баймуратов, В. Брайтон, О. Вовченко, В. Денисов, Г. Дмитрієва, Т. Заворотченко, В. Іваненко, Д. Кроуфорд, Л. Кобелянська, Н. Лавриненко, І. Лукашук, Т. Мельник, А. Мовчан, Н. Оніщенко, О. Руднева, А. Федорова, Н. Шведова, І. Жеребкіна та інших.

Починаючи з часів античності, питання про роль жінки в суспільстві було неоднозначним та, як правило, осмислювалось як маргінальна проблема.

Жінка у Платона в «Законах» займає середнє місце між чоловіком і твариною в ієрархії моралі та раціональності. Платон яскраво демонструє нам приклад мезогінії в своїй праці «Держава», де представлена його знаменита ідея про необхідність введення в «справедливій державі» інституту спільності дружин, за допомогою якого Платон вважає за можливе нейтралізувати жіноче як сферу частки приватного, якій він приписує найбільш руйнівний вплив на

державу [6, с. 254]. Але разом з тим Платона називають першим античним “феміністом”. Причиною цього є те, що в свої працях він ввів поняття андрогенів і висловив думку про доповненість статей, аналізував сімейно-шлюбні відносини та підійшов до ідеї рівноправності статей [2, с. 11].

Арістотель же у своїх роботах з біології говорить про те, що жінка з’являється на світ тоді, коли процес зростання ще не повністю укомплектований згідно з його природною моделлю. Отож, особливість жіночого взагалі полягає в тому, що воно означене як дефективне, недорозвинене чоловіче.

Арістотель порівнює відносини чоловіка й жінки з відносинами раба й пана, в яких сутність раба повністю вичерпується його обов’язком служити своєму панові. Найого думку, одні істоти створені для того, щоб володарювати, а інші, щоб підкорятися. І цей принцип є не тільки необхідним, а й корисним [1, с. 182].

На думку Арістотеля, в жінок не може бути ніяких цілей та можливостей реалізувати себе ні в чому, крім служіння чоловіку. Все що необхідно робити жінці, це вести домашнє господарство. Він вважав, що чоловік та жінка – не рівні створіння. Жінка дає дитині тіло, чоловік – душу, душа краще та більш божественна за тіло. Чоловік – норма, жінка – відхилення від неї. Чоловік вище, жінка нижче по свої природі. Чоловік володарює, жінка підкоряється.

Ж.-Ж. Руссо окреслює суттєву відмінність між моральними можливостями жінок та чоловіків у процесі історичного розвитку. Чоловік контролює свою поведінку, використовуючи розум, а жінка просто обмежує себе (наділена скромністю). суттєву різницю між чоловіком і жінкою він вбачав, в тому, що жіноча суттєвість більше, ніж чоловіча, визначається сексуальністю. “У житті чоловіка й жінки стать як така грає далеко неоднакову роль, – писав Руссо. – Самець є самцем лише в якісь хвилини, самка залишається самкою все життя, у всякому разі всі роки своєї молодості...” [7, с. 550].

Але разом з цим Руссо вважав жінок та чоловіків біологічними створіннями схожими між собою, але відмінними соціальними створіннями. Він вбачав у жінках неабияку силу, але, на його думку, користуватися своєю силою жінка повинна суто по жіночому: “Якщо жінка створена для того, щоб подобатись і перебувати в підпорядкуванні, вона повинна намагатися бути приємною чоловіку, а не кидати виклик. Її могутність – в її чарівності; своїми чарами вона примушує чоловіка відчутти притаманну йому силу і вдатися до неї” [7, с. 547]. Незважаючи на патріархальну ідею “природного виховання”, Руссо вважав, що жінка наділена проникливим розумом, та має неабиякі здібності для того, щоб отримати освіту.

І. Кант в підкреслював ідею служіння жінки чоловікові для здійснення природної зумовленості – народження та вирощування потомства. Кант вважав, що жінки через природний страх непридатні до наукової роботи. Він із сарказмом описував ерудованих жінок, які використовують книги, як годинник,

тобто носять годинник так, щоб його було видно, хоча він поламаний або показує час неправильно. За Кантом, жіноча філософія – не для розуму, а для почуття, і лише чоловік здатен бути суб'єктом філософського знання. Основним парадоксом доби Просвітництва для Кантає те, що люди, маючи свій власний розум, не зважуються покластися на його чинність і тому постійно прагнуть скористатися чужим розумом, обпертися на авторитети, що, на його думку, особливо характерно для жінок [3, с. 27].

Англійська письменниця Мері Уоллстоункрафт авторка праці “У захист прав жінок” однією з перших в історії філософії сформулювала ідеї, щодо захисту жіночих прав та жіночої емансипації. В своїй праці вона описала стан рабської покірності, на який через соціальні забобони і систему виховання були приречені жінки, та проаналізувала “гідності жіночого характеру”, підкресливши, що вони є результатом чоловічого погляду на жінок. Мері Уоллстоункрафт вважала, що природні нахили та особливості жінок і чоловіків є результатом виховання. Також письменниця досить негативно ставилася до інституту шлюбу із його підходом, що принижує місце та позицію жінки, а також критикувала законодавство, яке закріплює підкорене становище жінок [2, с. 13].

Аналізуючи праці видатного філософа Фрідріха Ніцше ми доходимо висновку, що він був прибічником патріархальної традиції в філософії. Ніцше зауважував, що жінка характеризує собою маскування, удавання та подвійність: “Нарешті, жінки: нехай поміркують про всю історію жінок – чи не повинні вони, перш за все і поверх всього, бути актрисами? <...> вони “віддаються ролі” навіть тоді, коли вони віддаються...” [4, с. 162].

В своїй праці “Так казав Заратустра” Ніцше зазначає, що щастя чоловіка полягає в його особистих бажаннях, а щастя жінки в бажаннях чоловіка. Тому лише тоді жінці здається, що світ є досконалим, коли вона кохає і підкоряється своєму коханню [5, с. 64].

Сімона де Бовуар в своїй праці “Друга стать” продемонструвала тотальну відчуженість жіночого існування як повсякчасного існування в ролі “іншої”, не самодостатньої, підлеглої, вона підсумувала цілий етап у розвитку феміністичної ідеології [8, с. 5]. Також вона зауважує, що стереотипи жіночого виховання суперечать вимогам сучасного суспільства, а орієнтація на досягнення успіхів, на кар'єру вимагає від жінки самостійності, компетентності, наполегливості, вміння ризикувати, натомість традиційне виховання, яке ще на сьогоднішній день має ряд прихильників, нав'язує жінці зовсім протилежні якості [8, с. 14].

Аналізуючи вищенаведене, ми можемо підсумувати, що існують досить різні погляди вчених на місце жінки в житті людства. У поглядах видатних філософів положення жінки варіювало від нижчого та недостойного, до вищого та унікального. Проміжною позицією серед цих двох крайностей були погляди вчених, які підкреслювали присутність в жінок великої кількості

надзвичайно привабливих якостей та наявність в деяких із них таланту і навіть геніальності, але реалізація всього цього можлива лише «жіночим» шляхом і ні в якому разі не через боротьбу з чоловіком.

Список використаної літератури

1. Арістотель. Політика / Пер. з давньогр. та передм. О. Кислюка. — К.: Основи, 2000. 239 с.
2. Гендерна психологія: навч. посіб. / О.В. Щотка. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2019. 358 с.
3. Кант Іммануїл. Відповідь на питання: що таке Просвітництво? // Зібрання творів у 6 томах під спільною редакцією: В.Ф.Асмуса, А.В.Г.Гулиги, Т.І.Ойзермана, переклад Б.А.Фохта / "Філософська спадщина". 1964 -1966. – Т. 6. 744 с.
4. Ніцше, Фрідріх. Весела наука / пер. з нім. В.Б. Чайковського; худож.-оформлювач О.А. Гугалова-Мешкова. Харків: Фоліо, 2020. 284 с. ISBN 978-966-03-9212-0
5. Фрідріх Ніцше. Так мовив Заратустра. Книжка для всіх і ні для кого. Переклад з німецької: Ганна Савченко. Харків: Фоліо. 2019. 256 стор. ISBN 978-966-03-8712-6
6. Платон. Держава / Пер. з давньогр. Д. Коваль. — К.: Основи, 2000. 355 с.
7. Руссо Жан Жак. Еміль, або про виховання // Фоліо, 218. – 603 с. ISBN: 978-966-03-8491-0.
8. Сімона де Бовуар. Друга стаття: В 2 т. – Том 1. – К.: Основи, 1994. – 390с.

Семко Яна Сергіївна, кандидат філософських наук, доцент кафедри мистецтвознавства та загально-гуманітарних дисциплін, Міжнародний гуманітарний університет, м. Одеса, Україна

ПРИРОДА МИСТЕЦТВА У КОМУНІКАТИВНОМУ ПРОСТОРИ

Взагалі визначення мистецтва – це питання дискусійне. У період Античності воно сприймалося як наслідування природі (мімесис), під час Ренесансу мислилося як пізнання. Обидві позиції можуть бути оскаржені. Наприклад, анатомічний атлас теж є наслідуванням природи, але не відноситься до мистецтва. Що ж до пізнання, то справжнє знання несе наука, мистецтво ж може бути як провідником знання, що пов'язано з дійсністю, так і плодом фантазії. Ряд дослідників наполягають на естетичній концепції мистецтва. Так, згідно з Я. Мукаржовським, «гегемонію естетичної функції» слід завжди розглядати «як випадок основний, “немаркований”, тоді як гегемонія іншої

ГОЛОДОМОР - ГЕНОЦИД - ХОЛОКОСТ : ПРОБЛЕМА ПІЗНАННЯ МОРАЛЬНИХ СКЛАДОВИХ РОЗВИТКУ XXI СТОЛІТТЯ

СЕКЦІЯ 3. ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Ворніков Віктор Іванович	53
СОЦІАЛЬНО-ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПРОСТІР «ДОГОВОРУ»: ОСОБИСТІСНА ТА ВІРТУАЛЬНА КОМУНІКАЦІЇ	
Городнюк Людмила Степанівна	56
ЕВОЛЮЦІЙОВАНА ЛЮДИНА В ЕВОЛЮЦІЙОВАНІЙ РЕАЛЬНОСТІ: НОМО DIGITALIS У ЗОНІ ТУРБУЛЕНТНОСТІ, ХАОСІ І ФУТУРОШОЦІ СУЧАСНОСТІ	
Добролюбська Юлія Андріївна	61
КОНЦЕПЦІЯ УЯВНОГО МУЗЕЮ В ЕПОХУ ПОСТМОДЕРНУ	
Коваленко Євген Миколайович, Вraith Галина Яківна	65
ПОНЯТТЯ «КРОС-КУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ» ТА ЇЇ СКЛАДОВІ	
Коваленко Каріна Сергіївна, Шакур Наталія Валеріївна	67
ФІЛОСОФІЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ: ЗАГРОЗИ VS МОЖЛИВОСТІ	
Крохмаль Олександр Миколайович	70
СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ВИМІР МЕНТАЛЬНОСТІ: ФІЛОСОФСЬКИЙ АСПЕКТ	
Лазько Антон Вікторович	72
ВПЛИВ ЕКОНОМІЧНОЇ СФЕРИ БУТТЯ НА РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ	
Нівня Ганна Олександрівна	73
КОРЕКТНА МОВА В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ТРЕНДІВ	
Паршина Олександра Павлівна, Атаманюк Зоя Миколаївна	76
СПАДКОЄМНІСТЬ ПОКОЛІНЬ І РОЗВИТОК СУСПІЛЬСТВА	
Реутський Василь Анатолійович	77
ЩОДО РІЗНИХ АСПЕКТІВ ДЕРЖАВНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕРШИХ ЧОТИРЬОХ ПРЕЗИДЕНТІВ УКРАЇНИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА СТАНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ	
Самойлова Поліна Едуардівна, Поплавська Тетяна Миколаївна	79
ФОРМУВАННЯ ГАРМОНІЙНОГО ЕКОНОМІЧНОГО МИСЛЕННЯ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ КРИЗИ	
Світлицька Віолета Романівна, Петінова Оксана Борисівна	82